

Slovenski dom

Štev. 261

V Ljubljani, četrtek 14. novembra 1940

Leto V

Angleški napadi na italijansko vojno brodovje in pristanišča

Po londonskih uradnih vesteh je angleško letalstvo v Tarantu onesposobilo pet velikih vojnih ladij, brodovje pa je v južnem Jadranu uspešno napadlo italijanske prevoze v Albanijo

Nekje v Italiji, 14. novembra, Stefani: 159. italijansko uradno vojno poročilo pravi o angleškem napadu na italijansko vojno brodovje v Tarantu:

Poročajo o napadu sovražnih letal na Brindisi, Taranto in Bari. Na Bari so padle bombe, ki so povzročile brezpomembno stvarno škodo. Ubite so bile tri osebe.

San Sebastijan, 14. novembra. Stefani: V tukajšnjih mednarodnih krogih zaznamujejo senzacionalna poročila angleškega mornariškega ministrstva o nočni akciji 12. novembra proti italijanskemu oporišču v Tarantu. V svojih lažeh gre angleško mornariško ministrstvo tako daleč, da pravi, da so angleška letala težko poškodovala 6 edinic od sedmih. V italijanskem uradnem poročilu je objektivno in točno povedano, da je težko poškodovana ena edinica italijanske vojne mornarice.

London, 14. nov. o. Reuter. Včerajšnje uradno poročilo angleškega pomorskega poveljstva pravi, da so angleške pomorske in letalske sile v ponedeljek izvedle hud napad na italijansko vojno luko Taranto ob južnem koncu polotoka. Angleška ogledniška letala so ugotovila, da je tam zasidranih več najmočnejših edinic italijanske vojne mornarice. Oddelek angleškega brodovja z nosilkama letal »Eagle« ter »Illustrous« je takoj odplul tja. Angleški bombniki, ki so se dvignili z obeh nosilk, so potem nenadno v več zaporednih valovih napadli italijansko pomorsko oporišče.

Drugi dan so angleška ogledniška letala letela fotografirati Taranto. Na podlagi fotografij je bilo ugotovljeno, da je ponedeljski napad povzročil veliko razdejavanje. Ugotovljeno je bilo, da je pred pristaniščem potopljena ena največja italijanska bojna ladja vrste »Littorio« (35.000 ton), da leži v vodi obrnjena druga italijanska bojna ladja vrste »Cavour« (23.600 ton), da sta potopljeni dve veliki križarki in dve pomožni ladji, verjetno pa je hudo poškodovana še ena bojna ladja vrste »Cavour«. Od šestih velikih bojnih ladij italijanske mornarice, so torej tri uničene, kar bistveno spreminja razmerje pomorskih sil na Sredozemlju in bo omogočilo angleškemu poveljstvu, da bo vojne ladje, ki so morale biti na straži zaradi italijanskega brodovja v Tarantu, lahko poslalo drugam.

Angleški bombniki so motili poslanstvo v Berlinu

London, 14. nov. o. Reuter. Snoči so angleški bombniki napadli več vojaških ciljev v Nemčiji in zasadenem ozemlju. Med napadenimi mesti je bil tudi Berlin.

Iz Newyorka poročajo, da so snoči napadla angleška letala Berlin v času, ko je sovjetski zunanji minister Molotov povabil na banket višje nemške voditelje. V narodnosocialističnih krogih pravijo, da je bil ta napad na Berlin premišljen in so hoteli samo motiti poslanstvo. Molotovljevi gosti so morali ostati v sovjetskem poslanstvu do zgodnje jutranje ure.

Več požarov je bilo povzročenih v predmestjih Berlina. Nemci pravijo, da so jih gasilci kmalu pogasili. Zatrjujejo tudi, da so nemške protiletalske baterije zadržale angleška letala od središča mesta.

Se ena smrtna žrtev napada nad Bitolj

Belgrad, 14. nov. m. Iz Bitolje poročajo, da je včeraj tam umrl Stavra Josifović, ki je bil pri bombardiranju Bitolje težko ranjen. Bitoljska občina je dozdaj prejela od raznih strani 1.105.246 dinarjev podpore.

Poročila iz jugoslovansko-grške meje:

Dosedanje žrtve in škoda v Grčiji

Zaupanje Grkov v končni uspeh - Napovedi o ojačeni angleški pomorski pomoči

Belgrad, 14. nov. m. Posebni dopisniki iz Dječev poročajo v bojih na Grškem, naslednje: Včeraj se je na jugoslovansko-grški meji ves dan slišalo streljanje. Vso preteklo noč so se razlegale detonacije bomb z grškega ozemlja. Italijanski bombniki včeraj niso bombardirali proge Solun-Djevdjelija. Most čez Vardar še vedno stoji, čeprav so ga Italijani v začetku sovražnosti večkrat brezuspešno bombardirali.

Od včeraj je potniški promet med Jugoslavijo in Grčijo spet reden. Vsak dan prihajata iz Grčije po dva vlaka z več potniki, ki so povečini tuji državljani. Iz Jugoslavije skoraj nihče ne potuje v Grčijo. Potniki, ki se vozijo po tej progi so skoraj sami diplomatični kurirji tujih držav. V bodoče bo še manj potnikov namenjenih v Grčijo, ker je grška vlada sporočila, da bodo mogli priti v Grčijo. Potniki, ki se vozijo po tej progi, so skoenega lista imeli še posebno dovoljenje od grškega zunanjega ministrstva. Tuji pa bodo lahko potovali samo do Soluna.

Včeraj je bil objavljen ukaz o mobilizaciji podčastnikov grške mornarice, in sicer letnika 1910. Po najnovejših statističnih podatkih, ki jih je objavilo včeraj grško časopisje, je v enajstih dneh vojne v vsej Grčiji bilo ubitih 316 ljudi, 810 pa je bilo ranjenih. Skupno je bilo razrušenih 282 hiš, od tega največ v Solunu.

Po zadnjem odloku policijskega ministra mo-

Zaradi tega napada, ki je po uspehu največji v zgodovini modernega vojskovanja, vlada po vsej Angliji veliko veselje.

London, 14. nov. o. Reuter poroča: V noči od 11. na 12. november je oddelek angleškega vojnega brodovja v južnem Jadranu prestigel skupino italijanskih prevoznih ladij, ki so v spremstvu dveh rušilcev vozile iz Barija v Valono čete in vojni material. Skupino sta spremljala dva italijanska rušilca. Ob angleškem napadu je bil en prevoznik parnik potopljen, dva zažgana, en italijanski rušilec pa poškodovan.

London, 14. nov. o. Reuter. Angleška letala so napadla jadransko luko Bari, kjer imajo Italijani veliko skladišče petroleja. Bombe so povzročile ogromen požar v čistilnici petroleja.

Sovjetski zunanji minister štiri ure pri Hitlerju

Dolgi posveti naj bi veljali skupni ureditvi Evrope, Azije in Afrike za boj proti Angliji

Berlin, 14. nov. m. Nemški poročevalski urad sporoča naslednje:

Včerajšnji obisk sovjetskega zunanjega komisarja Molotova v domu voditelja Nemčije je trajal nad štiri ure. Od teh so bile več kot tri ure posvečene razgovorom.

Berlin, 14. nov. m. Drugi dan obiska sovjetskega komisarja Molotova v Berlinu se je končal točno po določenem sporedu. Po Molotovljevem obisku pri Göringu in Rudolfu Hessu, je kancler Hitler priredil sovjetskemu gostu na čast intimno kosilo. Po kosilu so se ob navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa nadaljevali razgovori.

O razgovorih med Molotovim in maršalom Göringom pravijo, da so se v glavnem nanašali

na finski nikelj. Dosežen naj bi tudi bil popoln sporazum glede delitve te važne kovine. Pri razgovorih med Hitlerjem in Molotovim ter von Ribbentropom in Molotovim, je bila posebna pozornost posvečena vprašanjem, ki so v zvezi z organiziranjem evropske in azijske celine ter Afrike v boju proti Angliji.

Snoči je bil na čast Molotovu prirejen v sovjetskem veleposlanstvu razkošno sprejem, na katerega so bile povabljene številne osebnosti.

Berlin, 14. nov. DNB. Zunanji minister von Ribbentrop je imel snoči zaključne razgovore s predsednikom sveta komisarjev in zunanjim ministrom Molotovom. Ti razgovori so trajali nekaj ur.

18 dan vojne med Italijo in Grčijo:

Napredovanje Grkov v gorovju Pindus

Italijani poročajo o topniškem in patrolnem udejstvovanju pri Korči

Nekje v Italiji, 13. nov. 159. uradno poročilo glavnega stana italijanske vojske, pravi: Udejstvovanje patrol in topništva okoli Korče. Odbiti so bili poskusi sovražnika, da bi se približal našim izpostavljenim postojankam onstran meje v Epiru. Naša letala so bombardirala sovražne postojanke na Pindu in ob Kalibakiju ter Filipadu. Pri Beraki so naši lovci sestrelili eno letalo tipa Blenheim.

Sovražna letala so letela nad Dračem ter je bilo pri tej priliki nekaj mrtvih in ranjenih. Ena sovražna letala je najbrž sestreljeno. Pri ogledniškem poletu nad Malto je bilo sestreljeno eno naše lovsko letalo.

Atene, 14. nov. o. Atenski radio poroča, da so grške čete v pogorju Pindus zavzele nove višine

Nocoj - najkrajši letalski alarm v Londonu od začetka napadov

London, 14. nov. o. Reuter. Snoči je imel London najkrajši letalski alarm od začetka vojne. Samo nekoliko sovražnih letal je bilo ponoči nad Anglijo. Bombe so padle v nekem londonskem predmestju in na nekaterih mestih v južnovzhod-

ni albanskem ozemlju. Grške čete se pomikajo odtoč proti vzhodu. Tudi levo krilo grške armade ob morju napreduje. Italijani se tod povsod umikajo. Na prespanskem bojišču se grške čete drže v svojih postojankah.

Včeraj so pripeljali 500 italijanskih ujetnikov v Atene. Večje število italijanskih ujetnikov pa je še na poti.

Angleška in grška letala so bombardirala Korčo in zrušila neko veliko stavbo ter na letališču povzročila precejšnjo škodo. Italijanska letala so hotela preprečiti ta napad ter so pri tem boju izgubila 1 letalo.

Iz Aten poročajo, da so angleška letala napadla oporišče Argirokastro v Albaniji in na letališču uničila petnajst italijanskih letal.

ni Angliji. V londonskem okraju in v vzhodnih mestih Anglije je bilo porušenihih nekoliko hiš. V splošnem je škoda prav majhna in tako tudi število ranjenih ni veliko.

Berlin, 14. nov. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Čeprav so nevihte in mraz onemogočale britanskemu letalstvu polet, so oddelek nemških letal v noči med 11. in 12. novembrom nadaljevali z uspešnimi napadi na London. Angleška prestolnica je bila izpostavljena napadom tudi 12. novembra. V Kensingtonu sta bila zadeta skladišče in plinska naprava. Uspešno so bile bombardirane pristanišče in prometne naprave, skladišča in tovarne orožja in avtomobilov v južni Angliji. V noči med 12. in 13. novembrom je nekaj

Druga posledica sovjetsko-nemških sporazumov:

Skupen nastop Nemčije in Sovjetov proti Turčiji

Belgrad, 14. nov. m. Današnja »Politika« pri-
naša poročilo svojega posebnega berlinskega dopisnika in med drugim pravi:

V nobenem primeru se ne bomo zmotili, če rečemo, da bo von Papen ostal v Berlinu do konca razgovorov z Molotovim v glavnem zato, da bi po svoji vrnitvi v Ankaru prinesel s seboj nova navodila kot sklep tistega dela berlinskih razgovorov, ki je bil posvečen samo vprašanju o nadaljnjem stališču Turčije v sedanji vojni. Nekateri znaki dopuščajo upanje, da je glede teh vprašanj med obema prijateljskima državama Nemčijo in Sovjeti doseženo soglasje. Kakšen uspeh bo rodilo novo poslanstvo von Papena, je za zdaj še težko točno povedati. Če danes se pa zdi gotovo, da na izbruh spopada med obema silama in Turčijo ni mogoče računati. Zdi se verjetno, da bosta obe državi vztrajali pri tem, naj

Vesti 14. novembra

Italijanski kraljevi namestnik za Albanijo Jacomini je pred dnevi obiskal italijanske čete v Albaniji in njihove predne postojanke na bojišču. Vojski so, kakor poroča italijanski tisk, naročili: »Povejte Duceju, da pojdemo dalje, ne da bi se ustavili, do kamor nam bo on zapovedal.«

Dva dogodka zadnjih dni bosta nedvomno vplivala na nadaljni potek vojne in tudi na stališče Rusije: uspešno napredovanje generala de Gaulleja v Afriki, ki vedno bolj onemogoča misel na ureditev kakih italijanskih ali nemških oporišč v Afriki in pa angleški napad na italijansko brodovje v Tarantu, združen z vdorom angleškega brodovja skozi Otrantsko ožino v južni Jadran, sodijo švicarski listi z »Neue Zürcher Zeitung« na čelu.

Združene države bodo Angliji že do Božiča poslale 40 »letečih trdnjav«, po Božiču pa še čez sto. S temi trdnjavami bi Angleži lahko šli na primer bombardirat Moskvo, ne da bi jim bilo vmes treba pristajati.

Za novega vrhovnega poveljnika angleških vojnih sil na Daljnem Vzhodu je bil imenovan letalski maršal Robert Brooke-Popham, eden najboljših častnikov v angleškem letalskem poveljstvu. Njegov sedež bo Singapore, njegova naloga pa ojačati angleško letalsko in pomorsko obrambo na vseh važnih točkah Daljnega Vzhoda.

Ob obisku nemškega ministra za delo Dr. Seldteja v Italiji je bil sklenjen sporazum o stalnem sodelovanju med Nemčijo in Italijo pri javnih celih.

Iz skupine angleških parnikov, ki jih je spremljala pomožna križarka »Jervis Bay«, je dospelo v pristanišče še 6 ladij, tako da jih zdaj manjka samo še 8 od 38.

Poročila angleških in ameriških radijskih postaj o tem, da sta general Weygand, glavni poveljnik francoske vlade za Afriko, in guverner Indokine, admiral Decoux, odrekla vladni pokorščino in organizirata na svojem področju vojske za nadaljnji odpor ob strani Anglije, so neresnična, pravi uradno sporočilo francoske vlade.

Na japonskem dvoru so včeraj imeli dve uri dolg posvet, ki so se ga udeležili vsi politični in vojaški voditelji ter cesar. Posvet je razpravljal o ukrepih, ki jih je treba izdati zaradi vse hujšega pritiska Kitajcev na južnem bojišču, kjer grozi, da bodo Kitajci potisnili Japonce v morje. Uradno poročilo o posvetu pravi, da so se zedinili glede vseh ukrepov, ki so na Kitajskem potrebni.

V sežigalnici londonskega pokopališča so včeraj upeli truplo pokoj. ministrskega predsednika Chamberlaina. Ni bilo nobenih pogrebnihih svečanosti.

Zaradi zasedbe mednarodnega pristanišča Tangerja (nasproti Gibraltarja) po španski vojski in zaradi odprave mednarodne policije in občinskega sveta v mestu, je angleški poslanik v Madridu ostro protestiral pri španski vladi in jo opomnil, da Anglija polaga izredno važnost na nevtiralnost tangerskega poročja.

Poročila o številnih aretacijah »pete kolone« v Turčiji so neresnična, pravi turško zunanje ministrstvo. Prijetih je bilo samo nekaj oseb zaradi vohunstva.

Zaradi upora nekaterih skupin Zelezne garde, ki niso zadovoljne s sedanjim stanjem v Romuniji, je državni poglavar general Antonescu podpisal stroge kazenske ukrepe proti vsakomur, kdor bi se udeleževal demonstracij proti sedanjemu stanju. Kdor se bo pregrešil proti temu odloku, ko kaznovan z ječo do 15 let.

Z novim redom, ki ga bosta v Evropi uvedli Nemčija in Sovjetska Rusija, se bo množevno osvobodilo političnih verig nekaj sto rodbin, ki so zaslužile Evropo. Evropskim narodom bo zasijala doba prostosti in neomejenega razvoja, sodi neki brazilski list, kakor javlja Nemški poročevalski urad.

Dansko narodno-socialistično časopisje je začelo s silovitim bojem proti sedanji danski vladi, katero hoče prisiliti k odstopu, da bi potem prevzela oblast — kakor na Norveškem — neznanatna narodnosocialistična stranka.

angleških letal metalo bombe v zahodni Nemčiji. Bombe so v večini primerov padle na odprta polja ter tam prizadejale brezpomembno škodo. Le v nekem naselju je bila razrušena ena stanovanjska hiša, dve zgradbi in vodovod pa poškodovana. Ranjenih je bilo več oseb, ki se niso zatekle v zavetišča. Škoda na nekem drugem kraju ob železniški progi so hitro popravili.

Včeraj na nemški strani ni bilo izgub. Po dodatnih poročilih so italijanske letalske sile sestrelile 11. novembra 10 sovražnih letal.

Turčija sprejme njune predloge brez vojaškega posredovanja. V vsakem primeru bi prihodnji tedn mogel že prinesiti kako presenečenje glede nadaljnega vedenja Turčije. Von Papen bo uspel tedaj, če bo Turčija pravočasno spoznala, da na vzpostavitev prejšnjih prijateljskih stikov z Rusijo ne more računati, dokler bo še ostala v veljavi njena zveza z Veliko Britanijo.

Uspeh sedanjih nemško-sovjetskih posvetov je mogoče podat v naslednjih točkah:

1. Razširitev nemško-sovjetskega gospodarskega sodelovanja.

2. Načelna razmejitev življenjskih prostorov štihih velesil in

3. Nemčija in Sovjeti vztrajajo pri tem, da mora Turčija čimprej jasno povedati, komu se misli pridružiti v sedanji vojni.

Vpliv tiska na širjenje zločinstva

Odlično predavanje vseuč. prof. Makleceva na Ljudski univerzi

Ljubljana, 14. novembra.

Snoči je imel pod okriljem Ljudske univerze univ. prof. dr. Aleksander Maklecov v mali filharmonični dvorani zelo zanimivo predavanje o tisku kot vzroku zločina. Predavanju je sledilo z velikim zanimanjem številno občinstvo, ki je go-spoda predavatelja ob koncu predavanja nagradilo z dolгим odobravanjem. Iz tega zanimivega in aktualnega predavanja dr. Makleceva podajamo bralcem lista le nekatere bistvene točke. Dr. Maklecov pravi:

Vpliv dnevnega časopisja

Tiskana beseda, zlasti dnevno časopisje, zavzema v sodobnem življenju zelo pomembno mesto. Njegova beseda je mnogokrat odločilna pri oblikovanju političnih, socialnih in moralnih nazorov. Ankete so ugotovile, da je dnevno časopisje poleg radia skoro edina duhovna hrana. Tisk kot tak je v bistvu le tehnično sredstvo, ki utege služiti dobri in zlim namenom. Države se z raznimi ukrepi zoper zlorabo tiskane besede zavarujejo pred nevarnostjo, ki je zvezana s tiskom. Razen korektnega časopisja obstoja tudi bulvarno »revolversko«, ki skuša dvigniti svojo naklado s poveljevanjem zločinu. Poleg prave literature se je razbotalo tudi ničvredno in umazano slovo. V nekaterih državah izhajajo tudi posebne »beraške novine«, ki imajo nasvete za poklicne berače in delomrže.

Vzvišeno poslanstvo tiska

Vprav v novejši dobi se od raznih strani naglašja da ima tisk bolj vzvišeno poslanstvo kakor pa da služi nizkotnim nagonom množice. Ta misel prihaja tudi od izraza pri številnih državnikih, znanstvenih in novinarskih organizacijah. Tako je senator M. Popović v senatu 17. marca 1937 govoril o poslanstvu tiska. Dr. Maklecov je v besedah: »Veliki tisk prednjači in vleče na velik zvon, objavljačo z naslodo vse, kar vleče maso, kar draži njene nagone in kar naravno povečuje naklado njegovih časopisov.«

Svircarski tisk se omejuje na minimum v poročanju storjenih zločinov in sodnih dejanj. Seveda je težko povsem točno ugotoviti obseg in stopnjo demoralizacije, ki jo povzroča senzacionalno poročanje dnevnega tiska o zločinu. V zadnjih desetletjih se je izoblikoval poseben tip poročevalcev-detektivov. Njim gre za to, da prehitijo druge poročevalce in policijske organe in da servirajo kriminalne dogodke, pa naj si je še tako krivo in netočno.

Slike zločincev

Gospod predavatelj je ocenjal v nadaljevanju predavanja vlogu objavljanja zločinskih slik in prizorov posameznih kriminalnih dejanj, ki kvarno vplivajo na javno mnenje. S takimi slikami, pravi, da so posebno častitljivi naše prestolnice bogato ilustrirani, kar je podkrepljeno z različnimi citati belgrajskih dnevnikov. Zakon ameriške države Illinois z letom 1899 prepoveduje vsako objavljanje slik onih oseb, ki so postale znane le zato, ker so izvršile kak zločin. Vprav najbolj pokvarjeni zlikovci pa so naravnost ponosni na vsako vest, ki govori o njih.

Podrobna poročila o zločinu in njihove slike jim delajo pravo reklamo. Tako poveljavajo, da poročanje pa vpliva na nevarnostne značaje, ki hočejo prav tako, kot do podrobnosti opisani zločinci, postati »slavni« in predmet splošnega zanimanja. Saj beremo, da dobivajo taki »slavni« zločinci celo žetnite ponudbe, prošnje za avtograme, darila itn.

Tudi v področju tehnike izvršitve zločina govorimo lahko o iznajdbah in iznajditeljih. Vprav v pogledu obveščanja najširših plasti ljudstva in o metodah zločinskega udejstvovanja zavzema tisk pomembno mesto. Strokovna kriminalna književnost ugotavlja, da so se nekatera sredstva in načini izvršitve zločinov razširili v glavnem s posredovanjem tiska. Primerov za to je dovolj. Podrobno opisovanje zločinov utege vplivati kvarno in usodno na poklicne zločince.

Nedopustne reklame

Na nedopusten način se pri nas dela reklama o knjigah in filmih. Včasih so reklame sestavljene povsem nemoralno in nezdružljivo. G. predavatelj je navedel številne primere, ki ne gre, da bi jih tukaj objavljali. Dejstvo je le, da takimi vrstami reklam treba narediti konec in to za vsako ceno. Treba je uničiti tiste, ki tako brezvestno zastopajo s književno nemoralnostjo naš mladi rod. Pa tudi ob nekaterih kinematografskih reklamah more dostojnega človeka obliči rdečica sramu. Tudi s takimi vrstami vabe za obisk je treba dokončno odpraviti. Tu naj oblast odločno poseže vmes in odstrani iz javnega življenja vse kvarne povzročitelje nemoralne.

Časopisni oglasi in umazano slovo

To je vprašanje zase. Opaža se, da nekateri listi pri sprejemanju oglasov niso preveč izbirični. Zločinski elementi pa izrabljajo to po-

stojljivost izkoriščujoč neizkušnost in zaupljivost nestevilnih bralcev.

V Nemčiji se je že v začetku 20. stoletja v krogih resnih časnika pojavilo gibanje z geslom: Zoper umazanijo in goljufijo v časopisnih oglasih! — Mnenja smo, da je tudi pri nas skrajni čas, da s tako umazanijo dokončno pomelimo in postavimo tisk v službo dobrega.

To vprašanje tvori poglavje zase. Trgovine s tako »literaturo« imajo donosen posel. Kriminalne, pustolovske in detektivske romane prodajajo v trafikah in zakonitih tlačnicah. To je blago, ki ga mladenič hlastno požira, knjigo za knjigo, zvezek za zvezkom. Vsa ta literatura spada v področje plaže. Njegov vpliv se najprej pozna pri mladini, ki jo zapelje tudi na kriva pota. Zelo napačno je, da različni romani slikajo življenje in delovanje zločincev na svoji način in jim pripisujejo vrline pravih gentlemanov. In to mladino vleče. Najbolj so podvrženi vplivu kriminalne in pustolovske literature mladoletniki, ki pripadajo tipu sanjačev. Tudi ni mogoče zanikati, da utege plaža ponekod tudi neposredno vplivati na izvršitev zločinov po mladoletnikih. To je tudi dr. Maklecov z zgledi dokazal.

O nemoralnosti

Je tudi dr. Maklecov dosti govoril in poudaril, da je bilo glede tega v Franciji že tako daleč, da so pornografske publikacije prodajali celo pred vrati licejev in vzgojnih zavodov. Sprito tega poraznega dejstva se je seveda takoj pojavilo gibanje za pobijanje takih odurnih izrodov. — Tudi pri nas se lahko najde med knjigami marsikaj, kar spada edino na ogenj. Čuvajmo našo mladino pred nemoralno propalostjo, da ne bo prepozno!

Kako vse to preprečiti?

Zaradi omejitve kvarnega vpliva senzacionalnega poročanja o zločinu na prebivalstvo vobče bi bilo treba:

1. Prepovedati take pojave v dnevnem časopisju o storjenih zločinu in o sodnih razpravah, ki seznajajo širše kroge, brez utemeljenega razloga s tehničnimi podrobnostmi izvršitve zločinov.

2. Prepovedati v dnevnem in vobče nestrokovnem časopisju objavo zločinskih slik razen primerov, kadar je to potrebno v interesu pravosodstva ali sicer v javnem interesu.

Največjo pozornost pa bi bilo potreba posvetiti zaščiti mladine pred ničvrednim in umazanim slovom!

Zakone o zaščiti kmečkih pos'ov bo treba spremeniti

Slov. Konjice, 12. novembra.

Kmečki posli so menda od gospodarskih prilik najbolj odvisni ljudje. Najhujše jih prizadene vsak udarec, ki slabša gospodarsko stanje na vasi. Ker prihajajo največ iz vrst, ki imajo le malo ali nič premoženja, so pogostokrat odvisni od razumevanja svojih delodajalcev, zdravja, vremena in še veliko drugih podobnih činiteljev.

Pri nas sta v veljavi dva stara poselska reda, ki jih je izdala Avstrija. Zakon z dne 18. marca 1858 je veljaven za bivšo Kranjsko, za Štajersko pa zakon z dne 27. junija 1895. Določbe teh zakonov o zaščiti kmečkih poslov so bile mogoče za tedanje prilike primerne in dobre, sedaj pa nimajo več nikakega pravega učinka.

Glavne določbe omenjenih zakonov za zaščito kmečkih poslov so naslednje: mezo izplačuje gospodar v roku, ki je v navadi v doličenem kraju, sicer pa četrtletno ali mesečno; hrana za posle mora biti zdrava in obilna; za postrežbo in zdravljenje bolnega posla skrbi gospodar štiri tedne. Ako je posel bolen sam zakrivil (?), se mu sme za stroške zdravljenja odtrgati od mezde. Po preteku štirih tednov zdravi v zdravi posla — občina. Posli se lahko zdravijo tudi v bolnišnici. Kmečki posli so zavarovani le za primer nezdruge skupinsko za 14 dinarjev dnevno. Za čas delazmočnosti jim pripada hrana 9,33 dinarjev dnevno do 10 tednov trajanja bolezni. Od 70 dneva dalje pa prejemajo 11,50 din dnevno. Ako je po končanem zdravljenju delazmočnost zmanjšana nad 10%, jim mora OUZ plačevati mesečno rento na podlagi letnega zaslužka delavca v 5 m. r., ki znaša 4200 dinarjev. Najvišja letna renta ne sme prekoračiti omenjene vsote.

Murska Sobota

Državna cesta Petanji-Sobota je vsa razbita. Odkar je bil odprt petanjski most, ki veže Prekmurje z ostalim delom Slovenije, je na cesti Sobota-Petanji vedno več prometa. Zavolj večjega prometa, posebno s težkimi tovornimi avtomobili, je ta del ceste tako razbit, da skoraj ni mogoča vožnja po njej. Po sredi ceste so tolikšne kotanje, da bi se človek leže skoraj lahko skril. Potrebno bo pravočasno poskrbeti za zadostno količino gramoza in ceste temeljito posuti.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 14. novembra.

Po včerajšnjem lepem sončnem dnevu, ko je sijalo sonce prav prijetno, se je današnje jutro prebudilo spet megleno in na severu proti Kamniškim planinam so se kupični oblaki, ki vsaj tistemu delu pokrajine ne obetajo nič dobrega, prav gotovo bo tod spet deževalo čez dan. Na jugu pa se počasi vedri in če bo potegnil še bolj jug, potem se nam obeta lep jesenski dan, ki ga tako pogrešamo letošnje leto.

Spet tatvine koles

Moško kolo »Torpedo« z dinamo svetilko, vredno 1800 dinarjev, je izmaknil tat izpred davčne uprave na Vodnikovem trgu Runku Zvonimirju. — 1300 din vredno kolo je zmanjkalo tudi Ravbarju. Antonu iz Staničeve ulice št. 2. — Kolo znamke »Vitel« je odpeljal tat iz nezaklenjenega dvorišča gostilne Novak na škodo Piškurja Antona. — Moško kolo znamke Miša — športno — je bilo ukradeno iz drvarnice v Vošnjakovi ulici inž. Francu Zupančiču.

Kaj vse jim pride prav

V noč, na 11. november je bila na Glincah z zida hiše št. 22 na cesti IX. ukradena okrog 100 dinarjev vredna lesena napisna tabla, ki je služila za lepljenje posmrtnih listov Posmrtnskega društva na Viču. Ukradena deska prav gotovo ne bo tatu mnogo koristila.

Hudo trčen'e s tramvajem

Včeraj okrog pol šestih popoldne se je pripeljal iz Pražakove ulice na Dunajsko cesto na svojem kolesu Gaberc Jože, uslužben kot inkasant pri tvrdki Paketošped. Pri prehodu čez cesto, je prišlo do hudega trka, pri katerem je zadobil Gaberc težko poškodobo. Gaberc se je namreč zaletel z glavo v vozeči tramvaj. Silen udarec je 18 letnemu fantu zbil vse zobe in mu tudi sicer prizadejal težke poškodbe na glavi. Reševalci so ubogega fanta takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč. — Reševalci so v včerajšnjem dnevu prepeljali tudi nekaj bolnikov, ki so iskali pomoč v bolnišnici.

Po uredbi o pomožni vojski in državni obrambi so vsi moški jugoslovanski državljani od dovršenega 16. leta (rojeni 1. 1925 in dalje) od dovršenega 70. leta, sposobni za umsko delo odnočno do dovršenega 65. leta starosti za tiste, ki so sposobni za telesno delo, z izjemo obveznikov vojaške sile, uvrščeni v pomožno

vojsko državne obrambe. Zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani razpošilja te dni po mestu tiskane pozive obveznikom pomožne vojske. Vsakdo, kdor prejme poziv, ga mora izpolniti natančno po rubrikah in ga v treh dneh od dne prejema osebno vrniti zaščitnemu uradu mestnega poglavarstva. Mestni trg 2-1, soba 34 (nad prodajalno mestne elektrarne), kjer ga odda za to določenemu uradniku, ki bo izpolnjeni poziv pregledal glede na točnost in popolnost izpolnjenih podatkov.

Kdor bi ne prejel poziva, pa spada v pomožno vojsko, se mora, če ima v Ljubljani domovino, pravico ali biva v Ljubljani že vsaj 3 mesece, kljub temu brezpogojno zglasti na zaščitnem uradu in tam dati potrebne podatke. Osebe, starejše od izpolnjenih 70 let (umski celavci) oziroma od izpolnjenih 65 let (telesni celavci), se lahko javijo na lastno željo kot prostovoljci pomožne vojske. Ni pa se treba zglasti osebam, ki spadajo med upravno in strokovno osebo in strokovne delavce v industriji, obrti, gozdarstvu, rudarstvu, prometu gradbeni in sanitetni stroki in imajo že vojni delovni razpored. Ako kdo izmed njih prejme poziv, naj ga vrne zaščitnemu uradu in naj izpolni samo rubrike št. 1, 9 in 16. Kdor bi se ne javil na zaščitnem uradu, ako bi ne prejel poziva, z namenom, da se odtuge uvrstijo v pomožno vojsko državne obrambe ali kdor bi podal napačne podatke ustno ali na pozivu, zapade kazni po čl. 82. uredbi o pomožni vojski državne obrambe (zaporna kazen do dveh let in denarna globa do 5000 din). Pripominjamo, da spadajo pod obveznost prijave tudi osebe, ki so začasno nesposobne za vojaško službo, kakor tudi rezervni častniki, rezervni vojaški uradniki in obvezniki vojne sile, ki so ali še bodo oproščeni vpoklica k vojaškim enicam v mobilnem in vojnem stanju. Poudarjamo, da služba v pomožni vojski nikakor ni identična s službo v pasivni zaščiti, t. j. obrambi pred letalskimi napadi, in da razporeditev v pasivno zaščitni službi ne opravičuje nikogar, da bi se zaradi tega ne zgledil in ne mogel uvrstiti v pomožno vojsko državne obrambe. Vsi oni, ki doslej tega še niso storili, se morajo prijaviti v zaščitnem uradu najkasneje do 20. t. m.

Bučnega olja bo zadosti na razpolago

Ljubljana, 14. novembra.

Dobili smo seledede obvestilo:

Tovarne bučnega olja v Sloveniji so dobile potrebne količine bučnih pečk in imajo bučno olje že na razpolago.

Trgovci-grosisti, kakor tudi trgovci-detajlisti ter zadrage, ki so preteklo leto prejemale bučno olje direktno pri tovarnah, bodo tudi letos dobivale olje v istih količinah in pri istih tovarnah kot preteklo leto.

Trgovci-detajlisti, ki pa so dobivali preteklo leto olje od trgovca-grosista, ga tudi letos dobe le pri tistem grosistu.

Trgovcem-detajlistom in zadrugam so za enkrat pri tovarnah bučnega olja ali pri grosistih na razpolago iste količine bučnega olja, kakor so jih nabavili v mesecih oktober, november, december leta 1939. Te količine bodo tovarne, odnosno grosisti razdelili postopno, kakor bodo prihajala naročila.

Razdelitev za leto 1941 se bo izvršila naknadno, bo pa v skladu s porabo v odgovarjajočih mesecih leta 1940.

Cena še ni določena. Določil jo bo urad za kontrolo cen v Beogradu in bo v nekaj dneh objavljena.

Za redne potrebe je zagotovljena zadostna količina bučnih koščic za vse leto. Trgovci-detajlisti in zadrage naj pri razdelitvi skrbijo, da ne bodo posamezniki ustvarjali nepotrebnih zalog, da bo bučnega olja za normalne potrebe vedno dovolj na razpolago.

14 pekov oproščenih, ker so ob ponedeljkih prodajali svež kruh

Maribor, 13. novembra.

Meseca avgusta je izšla znana uredba o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom. Ta uredba prepoveduje prodajo svežega kruha. Peki smejo postreči odjemalcem samo s kruhom, ki je star en dan. Namen te uredbe je bil zmanjšati konzum kruha, saj je znano, da gre svež kruh dosti bolj v slast, kakor pa prelezan. No, ljudje so se tudi en dan starega kruha navadili in peki ga prav tako lahko prodajajo, kakor čisto svežega. Toda na kruh, ki ga prodajajo peki ob ponedeljkih, pa se odjemalci le ne morejo navaditi ter dostikrat čezenj zabavljajo. Ker se ob nedeljah v pekarnah ne dela, prihaja v ponedeljek v prodajo kruh, ki je bil pečen v soboto. Ljudje se pritožujejo, da tako star kruh ni več dobro užiten. Očitke morajo poslušati peki ter jih čutijo tudi na svojem žepu, ker gre v ponedeljek manj kruha v promet, kakor ponavadi. Zaradi tega so se odločili, da bo-

do peki kruh v noči od nedelje na ponedeljek ter ga potem svežega prodajali. Pred tem poskusom pa je šla posebna deputacija pekovskih mojstrov h g. banu ter mu izročila prošnjo, v kateri je pojasnjen položaj. G. ban je pekovskim mojstrom obljubil, da njegovi organi ne bodo izvajali posledice, dokler ne bo trgovsko ministristvo rešilo prošnje, katero so naslovili nanj peki. Na podlagi tega so potem mariborski peki v noči na ponedeljek 23. septembra peki kruh ter ga v ponedeljek jutraj svežega dali v promet. Posledice pa so se kmalu pokazale. Pomočniki: so te peke — 14 po številu — ovdal liter so potem 17. oktobra vsi prišli pred sodišče. Razprava je bila takrat zaradi novih dokazov preložena ter se je nadaljevala danes dopoldne. Peki so dokazali s pričami, da so bili res pri g. banu in da so dobili od njega navedeno obljubo, nakar jih je sodnik oprostil krivde in kazni.

Dvanajsto poglavje.

Ko je prišel kapetan Cateen zopet k zavesti, je imel vris, kakor bi sedel v majhnem čolniku, ki plove po razburkanem morju. Polagoma se je začel spominjati zadnjih dogodkov in preudari, kaj mu je storiti v tem položaju. Ugotovil je dvoje: prvo, da ga glava strahovito boli in drugo, da se nahaja v nekem nenavadnem in nevarnem položaju.

V takem duševnem stanju, ko ni vedel, kaj se dogaja njega godi in kaj mu je storiti, se je nahajal deset minut. Kmalu mu je postalo vse jasno.

Uvidel je, da so njegove roke okovane s težkimi verigami. Ležal je v nekem avtomobilu, ki je drvel z neverjetno brzino. Videl je, da so v avtomobilu sedeli trije moške, ki se niso nana prav nič ozirali. Ko je Cateen zapazil te ljudi, se je vprašal, če je zares pri zavesti, ali če samo sanja. Po dobrem preudaru je našel rešitev za to uganko. Ti ljudje so imeli na obrazih maske, ki so bile tako podobne človeškim obrazom, da se to na prvi pogled sploh ni moglo zapaziti. Zato se tudi njihov obraz ni nikdar izpremenjal.

Cateen je pod svojimi rameni začutil čevlji, ki ga je tiščal. Takoj je spoznal, da se na dan avtomobila nahaja še nekdo drugi. Čez nekaj časa je z veliko bolečino obrnil svojo ranjeno glavo na drugo stran, da bi videl, kdo se nahaja poleg njega. Tedaj je začutil, kako mu je zastalo srce in skoraj bi bil ponovno izgubil zavest.

Pajk z Zlate ceste

Van Vyke Mason

On se bo kmalu pojavil tu gori in mu bo v ogromno pomoč pri igri na življenje in smrt. Se tri minute in on bo prišel sem, da bo odigral svojo vlogo v tej drami. »To je grozno, inspektor! Najbrže je to Horenova banda,« je komaj slšno zašepetala. »Eno vedite, inspektor,« mu je zašepetala na uho, »da če so to zares oni, ne priznajte nikomur, ker le tako se bova rešila.« »Mir!« ji je rekel in jo povlekel s seboj, se skril za naslonjač in se pripravil na obrambo. V kotu za naslonjačem je hotel poskakati napadalec. Tri minute so minile. Mac Nalty! Kaj se je zgodilo z Mac Naltijem? Preteklo je že pol ure, a njega ni bilo od nikjer. Mogoče je šel iskat še drugih policajev. Ta misel ga je pomirila. »Glejte, tam v oknu!« je zaklicala Dora Dabrey. Tedaj je v sobi ugasnila luč. Cateen je krčevito držal svoj revolver v roki. Izza okna se je čul surov glas

nekega človeka. »Dora, bodi pametna... to velja tudi za tega tvojega prijatelja. Ne poskušajte nam napraviti kakih presenečenj!« »Izdajal!« je pomislil Cateen. To je bila tedaj njegova prva misel, ker je kaj takega tudi pričakoval. Na drugi strani pa je videl dekle, ki je vsa drhela. Ona se je še bolj bala tega nočnega obiska kot on sam. »Nič ne odgovarjajte!« ji je šepnil Cateen, držeč svoj revolver, ki ga je že nameril proti oknu. Oni ljubki takih dramatičnih scen in streljanja. Vendar mu sedaj ni preostajalo nič drugega. »Dora, odgovorite!« se je čul oni glas od zunaj. »Ali pa pustite, naj kapetan Cateen govori!« »Ano to tebel!« »Torej je vendarle izdajal!« si je mislil. »Oni so vedeli, da sem jaz pri njej!« Dekle ni nič odgovorilo. Ona je od strahu skoraj omedlela in se še bolj pritisnila k policijskemu častniku. »Hudiča, odgovorite!« Nikar ne bodite nora! Točno vem, kje sta sedaj... »Vstopite!«

tamle v kotu za naslonjačem. Zato prenehajte s tem molkom in odgovorite, sicer... »V glas tega človeka je bila divja grožnja.

»Kje je Mac Nalty?« se je spraševal Cateen in pogledal na uro. Minulo je že 35 minut, a njega še ni bilo od nikoder. »Kaj hočete od mene, Wheety?« je s preplašenim glasom končno vprašala Dora Dabrey. »Kaj to pomeni?« »To boš takoj videla, prokleto lažnik!« In vi, kapetan, se nikar več ne zanašajte na svojega pomagača, narednika Mac Naltija. Njega smo že zdavnaj odstranili. Sedaj je prišla vrsta na Vas, ste me razumeli?«

Cateen je videl, da je prišel odločilni trenutek in zato je zaklical: »Poslušajte! Ne vem, kaj nameravate, vendar vam nekaj svetujem: umaknite se čimprej, da ne bo prepozno.« Kapetan Cateen je govoril zapovedovalno, toda oni človek se je na njegove besede zlobno nasmehnil. »Glejte glejte! Gospod polkaj nas hoče prestrašiti. Če takoj ne dvignete rok, bomo mi z Vami drugače postopali.« »Nima pomena, da se braniva! Preveč jih je,« je šepnil deklici na uho. Se preden je mogel glas onega človeka, ki je postajal že zelo nepotrpeljiv, »Videti je, da hoče biti slavni kapetan Cateen velik norec in mrtev junak,« je rekel. »Vstopite!«

Od tu in tam

Koruzna letošnjega pridelka ima za sedanje razmere zelo visoko ceno in zato se pojavljajo glasovi, da bo vlada vpeljala tudi za ta pridelek enak režim kakor za pšenico. Sprva je cena koruze padala, sedaj pa se je spet uvrstila in velja stot umetno sušene koruze po 260 dni, sveže pa 200 do 220 din. Visoka cena je vsekakor neutemeljena, ker je bil letošnji pridelek obilen, po drugi strani pa je tudi dovolj živinske krme. Zdi se, da so se verjetno vrgli sedaj na koruzo, ker pri pšenici ne morejo več spekulirati. Koruzna čezdalje bolj izginja s trga, obenem pa so nastopile kot dober kupec tovarne spirita, ki ponujajo vsako ceno za koruzo, kajti cene spirita so tako visoke, da omogočajo tovarnam tudi dražji nakup koruze. Zategadelj bo bržkone vlada prisiljena narediti red in določiti najvišjo ceno koruze, da s tem omogoči cenejšo hrano za pasivne kraje v naši državi.

Zastopstvo muslimanov iz Južne Srbije, Sandžaka in Črne gore je obiskalo predsednika vlade g. Cvetkoviča in ga prosilo, naj bi pravosodni minister ne ukinit komisariata v muslimanski verski zajednici za Južno Srbijo. Komisarija je bil minister pred nekaj leti postavil zaradi tega, ker sta se dve skupini muslimanov preveč ostro prepirali in si očitali nemarnost in nepoštenost pri vodstvu. Potem pa se je pojavila druga skupina, ki je pritisnila na vse registre in hotela doseči, da bi se komisar odstranil. Kakor se vidi, pa tudi pristasi reda niso mirovali in so zato obiskali predsednika vlade. Obenem so prosili, da bi vlada izvedla do konca agrarno reformo v Južni Srbiji in upoštevala vse upravičene zahteve muslimanskega prebivalstva.

Indeks cen, katerega izdaja Narodna banka v Beogradu, dokazuje, da se je vse življenje v državi od lanskega oktobra pa do letos podražilo za okroglo 40% povprečno. Indeks živil je poskočil za 37,5 točk, indeks cen obleke je poskočil za 41,4 točke pri drveh in razsvetljavi pa za 24,6 točk.

30-člansko zastopstvo jugoslov.-madžarskega združenja iz naše države je včeraj prispelo v Budimpešto na obisk. Zastopstvo vodi bivši finančni minister Vojin Gjurjić, ki je predsednik združenja. Jugoslovanski gostje bodo ostali v madžarski prestolnici štiri dni in si bodo ogledali razne naprave v mestu in okolici. Madžari so došlim gostom priredili lep sprejem.

Zaradi mladega dekleta sta se strahovito stepli dve bogati družini v vasi Salakovcu pri Požarevcu. Veljkovići so imeli 17-letno hčerko Milico. Sklenili so biti, da bo vzela bogatega kmečkega sina, toda nenadoma se je pojavil tekmeč v osebi Borisa Marjanovića. Ta je bil dekle izmamil ven in ga nato odvedel na svoj dom. Ko pa je dekleto vse izvedel za dogodek, je takoj alarmiral vse svoje sorodnike in prijatelje, da so se oborožili in odšli proti Marjanovičevemu domu. Tedaj so izvedeli, da je celotno ugrabitev zasnoval in organiziral kmet Svetislav Mitrović. Kot divja zverjad so oboroženi planili v Mitrovičovo hišo in začeli s sekirami, motikami in koli razbijati po oknih in vratih. Vrata so se nazadnje udala in tedaj se je začelo klanje. Padalo je vseprek. Kmalu se je s preklano glavo zvrnil Mitrović. Ko pa je njegova žena videla, kaj se je zgodilo, je pobrala sekiro in mahnila s njo morilca po glavi. Ves krvav se je ta zgrudil. Pa tudi sama jo je izkupil in obdeležala težko ranjena. Po vrsti so padale žrtve. Boj je trajal štiri ure, končali pa so ga drugi vaščani, ki so preprosto napadalec, naj se umirijo. Rezultat je bil ta, da je eden obležal mrtev, dva smrtno nevarno ranjena, deset pa bolj ali manj pobitih.

V Zagrebu grade novo cerkev, ki bo posvečena Kristusu Kralju. Temelje je bil nedavno posvetil že dr. Stepinec. Načrte je naredil kipar J. Mestrovic, ki tudi sam nadzoruje gradnjo. Temelji cerkve so iz železobetona, stene pa bodo iz kraskega marmorja, katerega bodo okrog 700 vagonov pripeljali v Zagreb. Računajo, da bodo prihodnje leto stavbo do strehe dogradili, leto kasneje pa jo bodo tudi dovršili. Nova cerkev bo trajen spomin na 1300-letnico prvih stikov hrvaškega naroda s Svetlo stolicjo.

Na grozovit način je bil ubit v Zagrebu čuvaj na neki zgradbi Nikola Kožul. Kožul je bil ponoči stražar zgradbo, ko je k njemu pristopil neki neznanec, ga trikrat udaril s trdim predmetom po glavi, nato pa ga vrgel v ogenj, ki je goril blizu zgradbe. Policija je preiskala vse zagrebško podzemlje in vse mesto, pa ni mogla izslediti morilca. Raztelesenje pa je pokazalo, da je morilec svojo žrtev z udarci samo omamiral, nato pa jo še živo vrgel v ogenj, kjer se je zadušila.

Svojeverstna neprijetnost se je dogodila Srem-ski Mitrovići. Kraj, ki je žitno središče Slavonije, je bil nekaj dni skoraj brez žita in soli. Stvar se čudno sliši, toda dogodila se je, kajti kmetje in žitni trgovci so zadnje dni prenehali dovajati žito na trg. Ljudje, zlasti pa revni sloji, ki si niso mogli narediti večje zaloge, so ostali brez kruha.

Krvavo sta se oklala dva kvartopirca v Iva-niču pri Sarajevu. Mehmed Hejo in Nazif Sabanović sta se sprla in tedaj je Hejo z nožem sunil Nazifa v prsa. Nazif je začel bežati in stekel iz gostilne, da bi skočil na svojega konja. Toda napadalec ga je dohitel in ga še dvakrat zabodil z nožem. Nazif je tedaj potegnil samokres in napadalec na mestu ubil. Hip nato pa se je tudi sam zgrudil ob konju. Prepeljali so ga v bolnišnico, toda tam je izdihnil, ker so bile vse njegove rane smrtno.

Letos bo potoval en sam muslimanski vernik na romanje v sveto mesto Mekko. Casi so pre-nevarni in negotovi, da bi se upali odločiti na tako pot tako številni muslimani, kakor prejšnja leta. Letošnji romar je Omer aga Bikić iz Glavine pri Sarajevu. Mož bo potoval skozi Bolgarijo, Tur-cijo, nato pa skozi arabsko puščavo v Mekko in Medino.

Svojega 19-letnega sina je med spanjem ubil Stevan Grujić iz Petrinje. Stevan se z ženo ni razumel, odkar jo je bil zalotil v zakonolomstvu. Toda otroci si je žena znala pridobiti in vsi skupaj so o četu stalno terorizirali. Mož je bil večkrat tepen in je nazadnje iskal pomoči na sodišču. Usodnega večera pa ga je žena skupaj s sinom Jovanom spet temeljito preklestila. Živčno uničene-nega moža je to razjiralo. Ponoči je s sekiro raz-klaval glavo svojemu sinu, nato se pa šel takoj pri-javit orožnikom. Vsa okolica pomiluje nesrečnika in obtožuje ženo, ki je prignala svojega moža tako daleč, da se je spozabil nad lastnim sinom.

V Srbiji je bilo zadnje dni mnogo spominskih svečanosti, pri katerih so stari bojevniki in četi-niki proslavljali spomin junaške smrti številnih četniških vojvod, ki so padli v borbi za svobodo svoje domovine. V Sarajevu so se spomnili četni-škega vojvode Tankosića, ki je padel pred 25 leti. V Toplici pa so počastili spomin vojvode Koste Vojinovića in vojvode popa Dimitrijevića, ki sta padla v bojih pred 23 leti. Srbski listi so tem spo-minskim dnem posvetili dolge članke, v katerih popisujejo junaštva in neustrašenost četnikov in njihovih vojvod, ki so z nezmožnostjo vero v svojo domovino vodili četniško vojsko v sovražniškovem zaledju. V Toplici so odkrili tudi poseben spo-menik vojvodi Vojinoviću. Posvetil ga je niški pravoslavni episkop dr. Jovan.

Danes

Za smeh in dobro razpoloženje... Povest o bogati dedinji... Duhovit konec s

odlična
filmska
komedija

Korajža velja

srečno ljubeznijo. Izvrstni igralci:
Theo Lingens, Gustav Fröhlich,
Maria Andersgast.
KINO MATICA tel. 22-41
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Tolovaja Salaja pomagač Jereb obsojen

Matija Jereb obsojen na 7 let robije - Glavni dobiček RK in kriminal

Ljubljana, 14. novembra.

Vzhodni del ljubljanske okolice, posebno Po-savje, je pred leti hudo nadlegoval in strahoval tolovaj Nace Salaja, po poklicu trgovski potnik, ki je vlamjal, pri posestnikih, odnašal razne drago-cenosti in denar, vlamjal je tudi v mestu. Salaj se je znal prav spretno skrivati pred orožniki. Naposled se je vevškim orožnikom posrečilo, da so Salaja prijeli, ki je mirno čepel v čumnati nekakega krojača v malem naselju. Salaj je bil gla-var tolpe, ki je štela 10 starih in mladih roko-mahov, izvrženih v tatinskih poslih. Salajevo tolpo so večidel polovili in zaprli, le eden se je znal skrivati in je pobegnil daleč na jug. Bil je to Matija Jereb, rojen 1917. v Ljubljani. Visoko-rasel deček, elegantno običen, plavalasec.

Mali kazenski senat je lani 18. januarja to-lovaja Salaja obsodil na 9 let robije. Proti tej sodbi se je Salaj pritožil na apelacijsko sodišče, ki je prvo sodbo popolnoma potrdilo in se sedaj Salaj pokori v mariborski kaznilnici, kamor so odpeljali še nekatere njegove tovariše, obsojene na večletno robijo.

Matija Jereb, ki je sodeloval pri štirih vlo-mih, zasnovanih od glavarja Salaja, je lani služil pri protiletalskem polku v Skopju. Tudi pri vo-jakih je kradel in bil obsojen na nekaj mesecev robije. Posrečilo se mu je, da si je prilastil 2 vo-jaki knjižnici, glaseči se na ime Ludvika Mar-kiča in Rafaela Kravčarja. Z obeh knjižnic je str-gal originalne slike in nalepil svojih slik, ki jim je pritisnil tudi pečat komande. Nato je Jereb pobegnil od vojakov in se skrival. Potoval je iz Skopja proti Ljubljani. Tu se je pojavil letos ja-nuarja. Začel je krasiti. Buje je izvršil ves vlo-mov, ki mu jih pa niso mogli dokazati. Tako-le 26. februarja po noči se je splazil v gostilno Ma-rije Lužarjeve. Po noči 21. marca je vlomil skozi okno v trgovino Emila Novaka na Viču. Bil je prepreden. Jereb je Lužarjevi odnesel precej pe-riila in lep kovčeg. Blago je spravil pri neki štefki Sinčekovi, kjer je imel razbojnik shaja-lišče in skrivališče. Kovčeg so detektivki tam na-šli in ga je gostilničarka takoj spoznala za svo-jo last. Jereb je zatrljal, da je kovčeg kupil v Skopju in ga prinesel v Ljubljano.

Državni tožilec je Matijo Jereba obtožil zlo-činstva petih vlovov in ponarejanja javne li-stine. Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Julij Fellahner in sta bila sodnika gg. Ivan Brelih in Rajko Lederhas, je včeraj so-dil Matiji Jerebu, ki je trdovratno tajil, da bi bil

član Salajeve tolpe, tajil je tudi vlom pri Lužar-jevi. Toda njegov alibi-dokaz je bil zelo šepav in izmišljen.

Matija Jereb je bil obsojen na 7 let robije in v trajno izgubo lastnih državljanških pravic. Jereb je prijavil proti sodbi revizijo in priziv.

Mnogo smo že pisali o drznih sleparjih, ki so ponarejali tombolske karte in sleparili pri ve-likih tombolah, ki so jih organizirala razna ga-silska društva. Se je v spominu afera, ko je neki prebriganec dobival na velikih tombolah glavne dobitke, tako avtomobile in vagone moke. Dobro je ta možakar živel. Celo gasilce v Kranju je skušal opehariti za avtomobil, pa so mu naposled prišli na sled. Ta slepar je bil v Ljubljani obso-jen zaradi takih goljufij na 2 leti strogega za-pora

Vsakdo bi pričakoval, da se slične sleparije pri tombolah ne bodo več ponavljale in da si ne bo nikdo drznil ponarejati številke na kartah. Zgodilo se je to.

Reči križ je 2. maja na nedeljo letos pri-re-dil na Kongresnem trgu javno tombolo. Ogromna množica ljudi. Vse je bilo napeto, kdo bo zadel prvi glavni dobiček. Kar je na oder priskakljaj mal deček Francek in veselo kazal karto, da so bile izžrebane vse njegove številke. Komisija je previdno pregledala karto. Takoj na prvi pogled je ugotovila, da so številke ponarejene in pre-lepljena z drugimi. Mirno je komisija povprašala dečka: »Kdo ti je dal to karto? Si jo kupil?« Deček Francek: »Tam-le ona-le žena mi jo je dala, da naj jo nesem gori k vam.« Stražnik je na vljuden in skriven način povabil žensko na policijo. Tu so ji karto izpršali vest. Legitimi-rala se je. Bila je 29-letna zasebnica Pepea Jerš-nova iz Pijave gorice.

In včeraj je bila pred malim kazenskim se-natom obtožena zločina ponarejanja listine in prestopka prevare. Pepea je sodnikom kratko priznala: »Nič slabega nisem videla v tem, da sem nalepila druge številke na karto. Čitala sem, da so tako delali tudi drugi in zadel glavni do-biček. Tudi jaz bi rada avto! Premetena Pepea je izrezala številke iz drugih tombolskih kart in jih nato nalepila na prvo. Ker Pepea drugače pošteno živi in še ni bilo kaznovana, je dobila samo 1 mesec strogega zapore in 120 din denar-ne kazni, to pogojno za 4 leta. Pepea se je krat-ko zahvalila sodnikom in pripomnila: »Nikdar več ne bom igrala tombolo!«

Vdova

Časopisna kritika in vsi obiskovalci soglasno priznavajo, da je film dovršeno umetniško delo. — V glavnih vlogah: Emma Gramatica, Isa Pola, Ruggere Ruggeri in drugi. — Obenem predvajamo domači film Odkritelj spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani. Obja sporeda danes nepreklono zadnjkrat! Predstave ob 16., 19. in 21-15 uri KINO UNION, tel. 22-21

Poziv kneginje Olge za Zimsko pomoč

Vsa jugoslovanska mesta bodo to zimo v večjem obsegu izvedla akci-o za podporo revnim

Beograd, 14. nov. Kneginja Olga je kot pred-sednica odbora za zimsko pomoč sklicala včeraj v starem dvornem ustanovno sejo delovnega odbora zimske pomoči. Na seji so bili med drugimi tudi predsednik vlade Cvetković, podpredsednik dr. Maček, minister dr. Budisavljević, beograjski žu-pan Tomić s soprogo in župani večjih jugoslov-an-skih mest, med njimi ljubljanski župan dr. Adle-šič s soprogo in mariborski dr. Alojzij Juvan. Sejo je odprla kneginja Olga z nagovorom, v ka-terem je poudarila, da je lanska zimska pomoč v večjih jugoslovanskih mestih rodila dobre in velike uspehe. Sedaj se postavlja naloga, da je treba delo še podvojiti in ga temeljito organi-zirati v dobro ljudstva in domovine. Nikdar zim-ska pomoč ni imela večjih in težjih nalog, kakor prav sedaj. Treba bo uporabiti vse sile in vso avtoriteto, da bomo naloge izpolnili. Kneginja Olga se je nato zahvalila vsem, ki so zimsko po-moč podprli in zanjo delovali, in povabila vse, naj akcijo tudi letos povsod in vselej podpro. Kneginji se je za lepe besede zahvalil beograjski župan Tomić kot predsednik zveze jugoslov-an-skih mest in obljubil, da bodo vsa mesta storila svojo dolžnost, tako kakor pravi v navodilih Nj. kr. Vis. kneginja Olga

Posamezni župani so podali svoja poročila o

delovanju in uspehih zimske pomoči v njihovih krajih. Spregovoril je tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković rekoč, da bo vlada v vsakem primeru nudila zimski pomoči vso svojo možno podporo, obenem pa bo dala s posebno uredbo z zakonsko močjo mestom tudi pravico, da uvedejo za pokritje izdatkov zimske pomoči posebne so-cialne določke. Če bi pa še to ne zadostovalo, bo vlada dala gmočno podporo.

Kneginja Olga je prevzela predsedstvo delov-nega odbora zimske pomoči, podpredsednika pa sta predsednik vlade Dragiša Cvetković in pod-predsednik vlade dr. Vladko Maček. Med člani odbora je več županov, tako tudi ljubljanski dr. Jure Adlešič. Po končani seji je kneginja Olga prebrala svoj proglas, v katerem poziva ljudstvo vse Jugoslavije, naj ne pusti svojih revnih so-državljanov v zimi trpeti mraz in glad. Vsi naj se pridružijo akciji zimske pomoči in naj ne za-metujejo tega plemenitega poziva za pomoč rev-nim in prezebajočim.

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

Korajža velja (Kino Matica)... si morda reče marsikdo, ki gre gledat to nemško filmsko bur-ko, namenjeno nezahtevnim ljudem. Njeni vse-binski reviziti, ki hkratu predstavljajo tudi že vso vsebino tega zbolj zunanega humorja, so stari: bogati graščaki, dragi biseri, ki jih hoče imeti graščakinja in dva zmikava, ljubljani ne-čak-milijonar, ki se nenadno vrne iz Meksike in ga imajo zdaj za latu, zdaj za vlomilca, nazadnje pa za srečnega ženina. Edini element burke je najpreprostejši: zamenjava ljudi in predmetov, iz česar se lahko komedija vleče tudi tri dni, bolj ali manj neumno. Česa finejšega in nezuna-njega v tem delu ni, za kar nam je poročstvo že sam skrajno sistematični humor Thea Lingena. Starim tičem, kakor so Gustav Fröhlich, Maria Andersgast itd., ta reč, kjer je tudi kriminal le »za hec«, ne dela preglavice, trudijo se pa z njo tudi ne. Film za poceni smeh.

Celje

Danes bo komisiji ogled za gradnjo po-slopija za novo ustanovljeno II. realno gimnazijo v Celju. Kakor smo zvedeli, se je kraljevski ban-ski upravi posrečilo najeti pod ugodnimi pogoji v ta namen posojilo. Tako upamo, da bo prišlo kmalu do nujno potrebne končne rešitve srednje-šolskega vprašanja v Celju.

Pogreb pokojnega Matije Zupaniča, žel. v p., ki se je smrtno ponesrečil v Stopah (pri včerašnjem telefonskem poročilu je prišlo do pomote in smo poročali, o nesreči v Stožicah), bo danes ob 4 popoldne na mestnem pokopališču.

Pisarniški sluga ukradel 3000 din. V neki celjski tovarni v Gaberju je ukradel 15-letni pi-sarniški sluga Emil iz Celja iz dnevnice blagajne in iz suknje uradnika nad 8000 din. S tem denarjem je pobegnil s svojim 15-letnim tovaršem A. R., kleparskim vajencem iz Celja, v Gornjo Radgono, kjer sta hotela prekorčiti mejo. Tu so ju prijeli in poslali v Celje, celjska policija pa ju je izročila staršem.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometar	sko stanje	tempe-ratura v °C		Relativna vlaž-nost	Veter (smer, jakost)	Pada-vine	
			naj-večje	naj-majše			mm	vrsta
Ljubljana	756,6	13,4	9,0	8,3	10	0	1,0	dež
Maribor	754,3	12,0	7,0	8,0	10	SE	—	—
Zagreb	753,7	14,0	10,0	9,0	10	NE	21,0	dež
Beograd	754,0	12,0	9,0	9,0	10	0	9,0	dež
Sarajevo	754,5	12,0	8,0	6,0	10	SE	6,0	dež
Vis	756,1	14,0	11,0	6,0	10	ENE	—	—
Split	754,7	13,0	13,0	8,0	8	SE	1,0	dež
Kumobor	756,3	19,0	15,0	6,0	10	SW	1,0	dež
Rabar	758,6	14,0	11,0	8,0	10	SE	—	—
Opuzovo	755,9	19,0	15,0	7,0	10	SW	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, četrtek, 14. novembra: Jozafat. Petek, 15. novembra: Leopold.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyr-ševa c. 41; mr. Trukoczy, Mestni trg 4; Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Ena izmed najmanj poznanih držav v Evropi je gotovo Portugalska. Leži na Pirenejskem pol-otoku ter je sosed Španije. V zadnjem času je ta država vpeljala korporativno ureditev, zaradi te-ga vlada za njeno notranjo ureditev splošno za-nimanje. O vsem tem bo predaval v petek na 6. prosvetnem večeru ravnatelj g. Fr. Gabrovšek. Predavanje bo opremljeno tudi s skioptičnimi sli-kami. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zve-zi in v trgovini Sfiligoi.

Poravnajte naročnino!

Dragotin Kette: Zbrano delo. Uredil France Koblar. Izdala Nova založba v Ljubljani. 1940. Str. LVI + 352. Cena broš. 90 din, platno 110 din, polsunej 130 din. Potreba po novi izdaji Kettejevih poezij se je že davno čutila, saj smo v novem času dobili skoraj vse pomembnejše pisatelje v moderni ureditvi in kritični obdelavi. Tako je bil že tudi za Ketteja zadnji čas, da do-bimo njegovo celotno delo, na novo urejeno in kritično pregledano. Nova izdaja se bistveno loči od obeh izdaj, ki jih je oskrbel A. Askere; ob-sega vse Kettejevo pesniško delo, v kolikor ga je bilo mogoče najti, okoli 30 novih pesmi in še nekaj novih prevodov, vso prozo, v kolikor je godna za tisk, in pesnikova pisma, ki se tičejo njegovega dela in življenja. Urednik je s študijem in zbiranjem skušal najti ključ v pesnikov raz-voj; ohranil je sicer dosedanje razporeditev po-sameznih poglavij, notranja ureditev pa je po-vsem nova in kaže v mnogem čisto drugačno po-dobo. Številne opombe pojasnjujejo zlasti nastane posameznih pesmi in odpirajo zanimive po-glede v pesnikov oblikovni razvoj. Pesnikovo življenje urednik obravnava v dovolj obsežnem uvodu. Ta uvod gradi zgodovinsko ozadje devet-desetih let preteklega stoletja, odkriva usodne zapletljive Kettejevega zunanega in notranjega življenja in prinaša mnogo novega za slovensko slovstveno in splošno kulturno zgodovino. Nova izdaja Kettejevega dela noče biti zgolj znanstve-na; njen znanstveni aparat je za celoto samo-opora in ne namen; tako bo knjiga lahko zajela čim širši krog bralcev. Knjigo priporoča tudi o-dlična oprema. Novo pesnikovo podobo je z mno-gim študijem izvršil akademski slikar Božidar Jakac, zunanjo opremo je narisal akademski sli-kar Slavko Pengov; poleg tega je v knjigi pri-ložen še zanimiv faksimile pesmi »Noč trudna molči«. Lahko rečemo, da je nova izdaja Kette-jevega dela lep slovstveno zgodovinski in založ-niški dogodek.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20:

Četrtek, 14. novembra: »Revizor«. Red Četrtek. Petek, 15. novembra: »Skrivnice«. Red Atk. Sobota, 16. nov: »Lepa Vida«. Izven. Nedelja, 17. nov. ob 15: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Ciganic«. Izven. Ponedeljek, 18. nov: Zaprt.

Opera. — Začetek ob 20:

Četrtek, 14. novembra: »Carmen«. Red Premierski. Petek, 15. nov: Zaprt. Sobota, 16. nov: »Traviata«. Izven. Gostova-nje bolgarske sopranistinja V. Leventova.

Mariborsko gledališče

Sreda, 13. novembra: zaprto.

Četrtek, 14. novembra ob 20: »Na cesaričin ukaz«. Premiera.

Nagovarjanje h krivemu pričevanju se mu je slabo obneslo

Maribor, 13. novembra.

Pred okrožnim sodiščem v Mariboru se je končala danes prav zanimiva kazenska zadeva, ki se je že razvijala pri okrajnem sodišču v St. Le-nartu. Zagovarjal se je 26-letni delavec Jožef Stefi, nemški državljan iz Ledineke v Slov. goricah, katerega so privedli na zatožni klop iz pripora okrajnega sodišča v St. Lenartu. Pred sodnijo ga je spravila njegova prevelika zvestost, pri kateri se je posluževal celo krivih prič. Okrajno sodišče v St. Lenartu ga je namreč prijelo zaradi iatvine; Magdič Mariji sta namreč zmanjkala dva sode iza-bele, ki sta se s pijačo vred našli v Stefiho kleti. Stefi pa se je pred sodniki izgovarjal, da je sode z izabelo kupil od Magdičeve. Ker mu sodnja za-govora ni verjela, ga je skušala podkrepiti s pričami. Najprej se je spravil nad Franciško Bernik ter jo omenjeval, naj pred sodnijo zanj govori, da je omenjena sode s pijačo res kupil od Magdi-čeve in da ga je slednja terjala za denar, kar da je Bernikova slišala. Ker je Bernikova njegove ponudbe zavrnila, pa je povabil dva mlada fanta, 15-letnega Antona Galovića in 16-letnega Franca Fašinka v svojo klet, ju tam najprej napojil, po-tem pa jima obljubil vsakemu 50 din in še polne stroške povrniti, če gresta v St. Lenart ter da na sodišču izpovesta, da sta slišala, kako je Magdi-čeva Stefija terjala za kupnino za sode in izabelo. Fanta sta res tako napravila, čez nekaj dni pa ju je začela peči vest. Šla sta nazaj na sodnijo ter vse po pravici povedala. Za Stefija je postalo to usodno. Danes je dobil za kazen 3 mesece stro-gega zapore in 2 leti izgube lastnih pravic.

Nove strahote potresa v Romuniji

Vsa Romunija je še vedno pod vtisom silovitega potresa - Samo v Bukarešti bodo morali do tal podreti okoli 300 hiš - Pod razvalinami „Carltona“ je zaman čakalo rešitve 260 ljudi

Vsa Romunija je še vedno pod vtisom strahovitega potresa, ki je divjal zadnje nedeljo zjutraj skoro nad vso državo in povzročil silno razdejavanje vseh povsod. Zdaj poročajo še naslednje nove podrobnosti:

Ulice v Bukarešti so zatrpane še vedno z razvalinami ter je promet po njih nemogoč. Dela za odstranitev ruševin, nebotičnika, v katerem je bil hotel »Carlton«, še niso končani in mislijo, da morda še čez teden dni ne bodo. Nemške pionirske čete, prav tako tudi letalci delajo neutrudljivo noč in dan skupno z romunskimi vojniki in prostovoljci iz legionarskega gibanja, da bi čimprej izginili strašni prizori potresa. Rudarji iz premogovnika pri Petrosanu v Erdelju so postavili v omenjenem bloku podporne stebre, da bi preprečili nadaljnje podiranje razpokanega zidovja. V nedeljo so se ves dan slišali vzdihli in klicanje na pomoč tistih, ki so jih zasule razvaline. S postavljanjem podporne stebrov in odstranjevanjem ruševin se je posrečilo pomagati nekaterim, ki so bili lažje poškodovani. Ponekod so morali z eksplozivom razstreliti zidove, ker drugače ruševin ni bil omogoče odstraniti.

Po kletah so potonili ali zgoreli

Prevladuje prepričanje, da je po številnih kletah našlo mnogo ljudi strašno smrt. Na nekaterih krajih so popokale tudi vodovodne cevi ter je voda zalila kleti. Vsi, ki so bili tedaj v kletih, so potonili. V nekaterih kletih je voda dosegla višino 3 m. Prav tako so na mnogih krajih zaradi potresa popokale cevi pri centralni kurjavi. Užgalo se je olje ter so vsi tisti, ki se niso mogli pravočasno rešiti izpod ruševin, zgoreli.

Nadaljnje odstranjevanje razvalin odkriva nove žrtve in nove strahote. Do včeraj zjutraj so odkopali 81 trupel, dočim so prvi dan mogli rešiti le 84 ranjenec. Domnevajo, da je pod ruševinami »Carltona« še vedno 70 mrti.

Kralj Mihail je včeraj dvakrat obiskal kraj, kjer je nekoč stal hotel »Carlton«. Ogledal si je očistišvalna dela. Tudi poglavar romunske države general Antonescu se je pred svojim odhodom v Rim odpeljal v Campin, kjer je bil potresni epicenter, ter osebno dal navodila za pomoč in očistišvalna dela.

Petrolejske naprave niso poškodovane

Kolikor je dozdaj znano, potres niti malo ni vplival na delo petrolejskih črpalk. Poslojpe finančnega ministrstva v Bukarešti je tako hudo poškodovano, da bodo potrebna obsežna popravila. Prav tako so poškodovane še nekatere zgradbe, v katerih imajo prostore razna ministrstva ter so izdani vsi ukrepi, da se popravila čimprej izvedejo. Poslojpe državne Opere v Bukarešti je toliko poškodovano, da nobena popravila ne bodo več pomagala. Zgradbo so zaprli.

Železniški promet povečini spet vzpostavljen

Iz Vaslui v Moldaviji poročajo, da je polovica stanovanjskih hiš v tem mestu postala ne-

uporabna. Železniški promet je po vsej državi spet normalen, razen v nekaterih delih Moldavije, kjer so porušeni železniški mostovi.

Romunska vlada je izdala zakon, po katerem bo prevzela vse podrtje hiše, iz katerih so se ljudje izselili.

Mesti Pancu in Focsani dobesedno izbrisani

Mesto Pancu v Romuniji je zaradi nedeljskega potresa tako trpelo, da je dobesedno izbrisano. Smrt je našlo več sto ljudi, še več pa jih je bilo ranjenih. Mesto Focsani je zadela podobna usoda. V Bukarešti, ki spada v tisti pas, kjer je bil potres najmočnejši, je našlo smrt 260 oseb samo pod ruševinami hotela »Carltona«. Pod ruševinami drugih hiš je našlo smrt 60 oseb. Okoli 300 hiš v Bukarešti bodo morali popolnoma podreti, nekaj pa jih bodo morali hitro popraviti. V petrolejski pokrajini v dolini Prahove ni bilo nobene škode.

Iz Ženeve poročajo, da so 8. novembra v velikem amfiteatru tamkajšnjega vseučilišča proslavili 150-letnico, odkar se je rodil veliki francoski pesnik Lamartine.

Razmerje moči USA in Japonske na morju

Amerikanci imajo že zdaj toliko mornarice, da z njo lahko uspešno nastopijo na Atlantiku in Tihem morju

V sedanjih razmerah so Japonci edini narod, ki more ogroziti ameriške koristi v Tihem oceanu, in Japonska je edina država, ki se lahko bojuje na Tihem oceanu. V primeru vojne z Ameriko bi Japonci udarili na izpostavljene postojanke na Kitajskem, kjer so ameriške sile osamljene in ne bi mogle dati resnejšega odpora. V Sanghaju imajo Amerikanci 1.100 mornarjev, v severni Kitajski pa 500, ki so porazdeljeni med Pekingom in Tienčinom. Poleg tega imajo Amerikanci štiri torpedovke na Jangceu in eno blizu Kantona. Azijska mornarica sestoji iz križarke (10.000 ton) in ene starejše križarke (7.000 ton), 12 rušilcev, 12 podmornic in iz nekaj manjših pomožnih ladij. Na Daljnem Vzhodu Amerikanci nimajo nič. Ameriška mornarica varuje sedaj Holandsko Indijo.

Mesca januarja letos je bil razmerje moči na morju med Združenimi državami in Japonsko sledeče:

	Združene države	Japonska
	Število: Tonaža	Število: Tonaža:
Bojne ladje	15 464.300	9 272.070
Matične ladje	15 120.100	6 88.470

Težke križarke	18	175.200	12	107.800
Lahke križarke	19	157.775	15	97.555
Rušilci	182	237.070	84	113.476
Podmornice	63	71.175	35	52.432

Od januarja dalje gradi Amerika 8 novih bojnih ladij, 2 matični ladij, 6 lažjih križark, nosilca min, 31 rušilcev in 15 podmornic.

O graditvi novih japonskih ladij mislijo, da Japonci gradijo 4 bojne ladje, 2 matični ladij, 5 lažjih križark, 9 rušilcev in 3 podmornice.

Ameriški pomorščaki strokovnjaki mislijo, da bodo nove japonske ladje večje. Tudi ameriške bodo težje, poleg tega pa še hitreje.

Amerikanci imajo že sedaj mornarico za dve morji, ki se lahko uspešno udejstvuje na Atlantiku in Pacifiku, dokler bo ostal Panamski prekop varren. Vzdrževanje dveh mornaric stane mnogo denarja in naporov, kar pa vse skupaj ni toliko vredno, kakor svoboda.

V Münchenu so odprli razstavo del duhovnih velikanih Nemčije. Razstava kaže pregled vseh pomembnih dejanj nemškega duha.

Hotel je živ stanovati na pokopališču

Razkošno si je uredil svojo grobnico in se nameraval preseliti tja, na sodnji pa so mu rekli, da mora počakati do smrti

Nenavadnega vprašanja se je letos svojčas nek egiptski milijonar, po imenu Taki Efendi Ohuša. Hotel ga je rešiti v praktičnem oziru. Stvar je dokaj nenavadna, moral pa je omenjeni milijonar že imeti kak poseben notranji nagib, da ji je posvetil toliko pozornosti. Šlo mu je zato, da ugotovi, ali sme človek, dokler je še živ, bivati na pokopališču, ali ne. Res svojevrstno vprašanje, ali se vam ne zdi? Prišel je do spoznanja, da živemu človeku na pokopališču ni prostora.

Vsa stvar pa je bila v sledečem: Taki Efendi Ohuša se je na smrt dolgočasil in v tem dolgočasu je ni vedel kaj početi. Padlo mu je v glavo, da si kupi na pokopališču v Kašu velik grob, prav za prav grobnico, v kateri je bilo dobro preskrbljeno z vsemi sodobnimi udobnostmi. V njej je bila med drugim kopalnica in električna razsvetljava. In ko je bilo v tej grobnici vse tako urejeno, kakor si je bil zamislil milijonar, je dal odpeljati tja iz svojega stanovanja njegove stvari, češ, da se namerava preseliti na pokopališče.

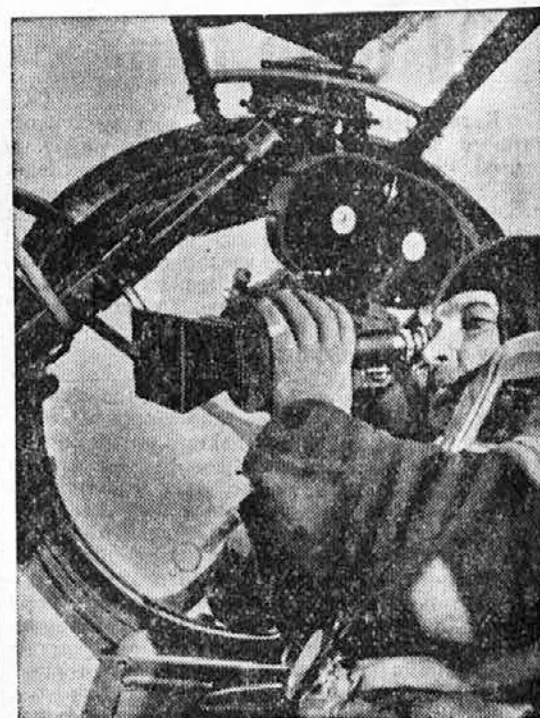
Toda, pokopališče je le pokopališče in ne gre, da bi tu delal vsak kar bi hotel. Tudi oblast sme poseči vmes, če se le kaj prehudega zgodi. Tako je tudi v tem primeru takoj posegla vmes policija in odločno povedala milijonarju, da je pokopališče

Pri dosedanjih letalskih napadih na Malto je bilo sestreljenih 28 italijanskih letal, 22 pa poškodovanih, pravi sporočilo angleškega letalskega ministrstva in dodaja, da so italijanske letalske izgube v petih mesecih vojne štirinajstkrat toliko, kakor angleške. Angleški lovci so se nad Malto pustili štiri in sedemdesetkrat v boj z italijanskimi letali.

samo za mrljice. Taki Okuša pa je celo dvakrat vložil tožbo, pa ni baje ničesar dosegel. Takšnih posebnih namer tudi na sodnji ne tpe. Rekli so mu tam, da bo že moral počakati toliko časa, dokler ga smrt ne preseli v njegov razkošni grob. Toda tedaj bo vse to razkošje prav gotovo zanj izgubilo ves smisel in pomen.

Hišica, ki je dajala streho cesarju, knezu in kralju...

Iz Bistrice v Rožu pišejo: Nad našo vasjo stoji ljubka cerkev »pri Križu«. Na obzidju so vidni še strelji iz starih pušk, zadnji sledovi hude bitke, ki je divjala tod leta 1813 med cesarskimi in francoskimi četami. Zapadno od cerkve na griču stoji spomenik padlim vojakom. Postavljen je bil že okrog leta 1850 in obnovljen leta 1913 ob stoletnici bojev s Francozi. Spomenik ima obliko velikega železnega križa in ga je vllila tukajšnja livarna, ki je pozneje ustavila delo. Naša največja zanimivost pa je skromna delavska hišica, ki stoji v tako imenovanih Kotlah poleg več metrov visokega elapa. V njej je najprej stanoval Kaiser Josef, ki je bil starostni rentnik in je umrl pred dobrimi desetimi leti. Nato se je v hišico priselila družina Knez. Ker pa starša tod nista mogla dobiti dela, sta šla spet po svetu s trebuchom za kruhom. Pred meseci pa je dobil mali domček novega stanovanca v osebi nekega Kralja in njegove žene. O njem vemo samo to, da nima krove in da je doma iz severne Avstrije. Zanimivi dom, ki je dajal streho cesarjem, knezom in kraljem, si lahko ogledate, ko vas opravke pripelje v Rožansko Bistrico.

Filmski reporter takole snema z letala spopade v zraku. Njegove slike bi bile pač najverodostojnejša poročila o teh bojih in njihovih izidih. Samo škoda, da jih morda še ne bomo videli tako kmalu.

Drobiž od vsepovsod

Razstava »Sto let portugalskega sveta« v portugalski prestolnici Lizboni se bo končala 22. decembra. Obenem s tem bodo končane tudi vse slovesnosti, ki so jih Portugalci priredili v proslavo obletnice portugalske neodvisnosti.

V Granadi v Španiji so se v velikih trumah pojavile kobilice, ki so naredile veliko škodo. Ljudem je v boju proti njim morala priskočiti na pomoč oblast, ki je izdala celo vrsto ukrepov, da se ta škodljiva nadloga odstrani.

V Sovjetski Rusiji je čebelarstvo zelo razvito, kakor kažejo uradni podatki iz Moskve. Po največji statistiki imajo v Rusiji 200.000 panjev čebel. Čebelarstvo goje na 110.000 državnih in drugih posestvih in sicer baje po najodbolnejših metodah. Pravijo celo — seveda na sovjetskih uradnih mestih — da je sovjetska vlada namenila 60 milijonov rubljev za napredek čebelarstva. To bi se pa z drugimi besedami reklo, da z dosedanjim stanjem svojega čebelarstva le ni preveč zadovoljna, čeprav zdaj trdi, da je zelo razvito...

Na Danskem so tudi zelo omejili prodajo presnega masla. Kakor pove uradno poročilo, ki je bilo v zvezi s tem izdano, bo odsej vsaka oseba mogla dobiti na teden 350 gramov masla. Preveč velika omejitev to na vse zadaje le še ni.

RADIO

Program radio Ljubljana

Petek, 15. novembra: 7. lutanji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček zvokov (plošče) do 7.45 — 11. Solška ura: Od Ljubljane do Ohrida (g. Jelo Janežič) — 12. Šopek naših pesmic (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Vesel sporred Rad. ork. — 14. Poročila — 14.10 Tedenski pregled Tujsko-prometne zveze 18. Ženska ura: Žena in socialno zavarovanje (gd. Marija Penca) — 18.20 Operetni odlamki (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19. Napovedi poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Izseljenjski kotiček (g. Joško Rozman) 20. Večer klasične glasbe. Sodelujejo gg. A. Dermelj (violina), D. Matheis (viola) in Rad. ork. — 21.15 Veseli trio — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Plošče.

Drugi programi

Četrtek, 24. novembra: Belgrad: 20 Zab od daja — Zagreb: 21. Violončelo — Praga: 19.30 Ork. konc. — Sofija: 20. Mozartov konc. — Beromünster: 18.20 Zab. gl. — Budimpešta: 19.20 Lisztova IX. rapsodija — Stockholm-Hörby: 20.30 Verdijeva opera »Simon Boccanegra« — Ital. postaje: 21.25 Pisan konc. — Sottens: 21. Bachov večer.

Mařenka

plesna pesnitev zatrite mladosti, kakor jo bo plesala po motivu Cankarjeve Mařenke iz čudovite novele »Spomladi« Marta Paulinova na svojem večeru umetniškega plesa v ljubljanskem opernem gledališču v ponedeljek, dne 18. novembra 1940.

NISMO EDINI

Roman
podeželskega zdravnika

»Zdi se mi, da bo to dekle znalo obvladati Geralda.« Jessica je odšla k mizi, na kateri je bilo pogrnjeno za zajtrk. Ni vedela, kaj bi z Leni in je vprašala moža: »Ali bo ona jedla z nami pri mizi, ali s Suzanno v kuhinji?« Mož jo je začuden pogledal in dejal: »Seveda z nami. Zakaj pa ne?« Žena je malo pomišljala: »Misliš, da je to potrebno?« Ko je videla, da se možu zdi stvar sama po sebi umevna, je privolila tudi ona in rekla: »Dobro, Suzanna, pogrnite tukaj še za eno osebo.« Obrnila se je k strežnici, ki je prav stopila v sobo ter ji še enkrat ponovila naročilo. Stara, pikra strežnica je vprašala nje: »Za gosta?« »Ne, za gospodično Leni, ki bo jedla z nami.« Suzanna je visoko vzdignila šilasti nos ter zamrmrala: »Hm, hm.« Potem je užaljena odšla v kuhinjo. Zdravnik se je razjezil in dejal: »Oh, ali je tečna ta naša Suzanna!« Potegnil je iz žepa pipo, da bi si jo prižgal, toda žena ga je ustavila. »Pusti zdaj pipo, saj vidiš, da se pripravljamo k zajtrku. Pojdi, pokliči Geralda in gospodično, naj prideta jest.« »Mali doktor« je poslušno spravil pipo in kakor mlad študent zdrvel po stopnicah tja, od koder je prihajal veseli hrušč in radostni smeh...

Še tisto popoldne je bila velika čajanka pri svakinji doktorja Newcoma, pri ženi nadpastorja, Jessicinega brata. Tam so govorili vse mogoče reči. Nekateri so celo razpravljali o nevarnem stanju v Evropi, toda ta predmet ni bil toliko zanimiv, kakor tisti, katerega je še pred Jessicininim prihodom načela gospa Jagersova. Ta mila gospa je s pokvečenim zobovjem odločno žvečila čajno pecivo in govorila s polnimi ustmi:

»Se veš. Ne samo, da je tujka, temveč pripoveduje, da se je v Sandmouthe poskusila celo ubiti.« Po sobah se je začel širiti šepet: »Samomor? Neverjetno. Taka ženska!« »Ali ni naša dolžnost, da vse to povemo Jessici? Ali naj se v našo dostojno sredo pritihotapi navadna plesalka? Samomorilka, tujka... Uboga Jessica nič ne ve o tem. Zeli dobro svojemu otroku, toda komu ga je zaupala!«

Vsa čajanka je z zlobno napetostjo pričakovala, kdaj bo prišla Jessica. Katera od gospe bo tako pogumna, da ji vse to pove?

Potem se je v stvar vmešala še njena svakinja, žena gospe nadpastorja.

»Morda vse to ni res. Bodimo kristjani. Nikar nič ne govorite Jessici. Naj se sama prepriča. Morda bi storili napačno, če bi ji povedali.«

Gospe so začele pritrjevali in so govorile:

»Dobro, pa pustimo to reč za nekaj dni. Ji bomo pa povedale na prihodnji seji. Do tedaj bomo zvedele še kaj več...«

Čajanka je potem postala nezanimiva.

Zlobni duh besedovanja je bil zdaj spuščen in je začel krožiti po Calderburyju. Najprej je to bila majhna, nedolžna zver, običajno drobno klepetanje in preganjanje časa za nezaposlene ženske. Polagoma je pa vse mesto govorilo o tem. Vsakdo je še dodal nekaj, »kar je sam videl na lastne oči.«

Tako je nedolžna zver zrasla do nevarne pošasti, ki je zdaj grozila planiti.

»Mali doktor« ni nič zapazil, da ga ljudje srečujejo s skrivnostnim smehom. Ni tudi razumel v svojem poštenju dvomnih opazk, katero mu je podrobil sem pa tja dober znaec. Bil je v svojem delu in v svojem svetu daleč od teh majhnih umazanosti.

Res, bil je srečen, da je to ubogo dekle pri njih. Srečen je bil, da se tako dobro razume z Geraldom, da je znala izbrati najboljši način za ravnanje s tem občutljivim otrokom. Najbolj srečen je bil pa, da je bila z njo zadovoljna celo hladna in resna Jessica. Če bi ga bil pa kdo vprašal, zakaj je srečen, bi mu najbrž ne vedel ničesar odgovoriti. Če bi bil premišljal, bi bil lahko morda povedal eno ali drugo od omenjenih reči.

Leni se je vsa posvetila Gerald. Zdravnika in njegovo ženo je globoko spoštovala, saj je videla v njej človeka, ki sta jo rešila smrti in siromaštva. Bila je skromna, pridna in vestna, da ji nihče ni mogel očitati nobene napake. Celo mrmrajoča Suzanna ni mogla najti na njej nič sumljivega, čeprav je pridno zalezovala vsak njen korak in pretehtavala sleherno njeno besedo.

Suzanna se je sicer neprenehoma jezila na Leni, ji sproti kazala, da je ne mara, toda česa hujšega ni mogla ničesar narediti. Pogosto je njeno zlobo razorožil vedri in dobri smehljaj, s katerim je Leni vladala v tej hladni hiši.

Tudi zdaj se je Suzanna mrgodila, ko je v kuhinji pospravljala posodo, ker je slišala, kako Leni v sobi uči Geralda pri klavirju neko pesem.

Res je bil čudež, kaj vse se je posrečilo Leni narediti iz Geralda. Ta otrok je zdaj celo pel, in še v tujem jeziku povrh! Prej pa se je samo vlačil po kotih.

Gerald in Leni sta se malo prej vrnila iz vrta in prinesla polno narodje cvetja. Ko sta to čudovito poletno cvetje postavila v vaze, je Leni povabila Geralda, naj sede poleg nje h klavirju.